Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 15ης Μαΐου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική πολιτική – Οδηγία 79/7/ΕΟΚ – Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως – Άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2 – Άρθρο 7, παράγραφος 1 – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει τη χορήγηση προσαύξησης σύνταξης σε γυναίκες που λαμβάνουν ανταποδοτική σύνταξη γήρατος και έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα φυσικά ή θετά τέκνα – Δυνατότητα χορήγησης της προσαύξησης αυτής στους άνδρες υπό πρόσθετες προϋποθέσεις – Άμεση διάκριση λόγω φύλου – Άρθρο 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Μέτρα θετικής δράσης»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-623/23 [Melbán] [i] και C-626/23 [Sergamo] [i],

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, οι οποίες υποβλήθηκαν, η μεν πρώτη, από το Juzgado de lo Social nº 3 de Pamplona (δικαστήριο εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών αριθ. 3 Παμπλόνα, Ισπανία), η δε δεύτερη από το Tribunal Superior de Justicia de Madrid (ανώτερο δικαστήριο Μαδρίτης, Ισπανία), με αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 13ης Σεπτεμβρίου 2023, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 6 Οκτωβρίου 2023 και στις 12 Οκτωβρίου 2023 αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

UV (C-623/23),

XXX (C-626/23)

κατά

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

παρισταμένων των:

OP (C-623/23),

Ministerio Fiscal (C-623/23),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους Δ. Γρατσία, πρόεδρο τμήματος, E. Regan και B. Smulders (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: R. Norkus

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– το Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), εκπροσωπούμενο από την A. Álvarez Moreno και τον A. R. Trillo García, letrados,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Morales Puerta,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις I. Galindo Martín και E. Schmidt,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160), καθώς και των άρθρων 20, 21, 23 και 34, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών, η μεν πρώτη μεταξύ του UV, πατέρα δύο τέκνων, και του Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Εθνικού Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης, Ισπανία, στο εξής: INSS) (C-623/23), η δε δεύτερη μεταξύ του XXX, πατέρα τριών τέκνων, και του INSS (C-626/23) με αντικείμενο την άρνηση του τελευταίου να τους χορηγήσει προσαύξηση σύνταξης (στο εξής: επίμαχη προσαύξηση σύνταξης), η οποία προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο προς όφελος των γυναικών και των ανδρών που έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα, αλλά της οποίας η χορήγηση στους άνδρες υπόκειται σε πρόσθετες προϋποθέσεις.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 79/7 ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην προοδευτική εφαρμογή, στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως και των άλλων στοιχείων κοινωνικής προστασίας που προβλέπεται στο άρθρο 3 της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, η οποία καλείται στο εξής “αρχή της ίσης μεταχειρίσεως”.»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επί του ενεργού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητα εργαζομένων, των εργαζομένων των οποίων η δραστηριότης έχει διακοπεί λόγω ασθενείας, ατυχήματος ή μη ηθελημένης ανεργίας και επί των προσώπων που αναζητούν εργασία, καθώς και επί των συνταξιούχων και των αναπήρων εργαζομένων.»

5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται:

α) στα νομικά συστήματα που εξασφαλίζουν προστασία κατά των ακολούθων κινδύνων:

– ασθενείας,

– αναπηρίας,

– γήρατος,

– εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθενείας,

– ανεργίας

[…]».

6 Το άρθρο 4 της οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την απουσία κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση και ιδιαίτερα όσον αφορά:

– το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων και τους όρους πρόσβασης στα συστήματα αυτά,

– την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό των εισφορών,

– τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευομένου προσώπου και τις προϋποθέσεις διαρκείας και διατηρήσεως του δικαιώματος επί των παροχών.

2. Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως δεν θίγει τις διατάξεις περί προστασίας της γυναίκας λόγω μητρότητος.»

7 Κατά το άρθρο 7 της οδηγίας 79/7:

«1. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια που έχουν τα κράτη μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της:

[…]

β) τα πλεονεκτήματα που παρέχονται επί ασφαλίσεως γήρατος στα πρόσωπα που έχουν αναθρέψει τέκνα. Την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών μετά από περιόδους διακοπής της εργασίας, λόγω μορφώσεως των τέκνων·

[…]

2. Τα κράτη μέλη προβαίνουν περιοδικά στην εξέταση των θεμάτων που εξαιρούνται κατά την παράγραφο 1, προκειμένου να εξακριβώσουν αν δικαιολογείται, λαμβανομένης υπόψη της κοινωνικής εξελίξεως, η διατήρηση των εν λόγω εξαιρέσεων.»

Το ισπανικό δίκαιο

8 Το άρθρο 60 του Ley General de la Seguridad Social (γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης), όπως εγκρίθηκε με το Real Decreto Legislativo 8/2015 (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 8/2015), της 30ής Οκτωβρίου 2015 (BOE αριθ. 261, της 31ης Οκτωβρίου 2015, σ. 103291) (στο εξής: προϊσχύσας LGSS), υπό τον τίτλο «Προσαύξηση λόγω μητρότητας στις ανταποδοτικές συντάξεις του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης», προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Λόγω της δημογραφικής συνεισφοράς τους στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, χορηγείται προσαύξηση της σύνταξης στις γυναίκες που έχουν αποκτήσει φυσικά ή θετά τέκνα και δικαιούνται στο πλαίσιο οποιουδήποτε καθεστώτος του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ανταποδοτική σύνταξη λόγω γήρατος, χηρείας ή μόνιμης ανικανότητας προς εργασία.

Η εν λόγω προσαύξηση, η οποία έχει, από κάθε άποψη, τη νομική φύση κρατικής ανταποδοτικής σύνταξης και στηρίζεται στην καταβολή εισφορών, ισούται με το γινόμενο του πολλαπλασιασμού του αρχικού ποσού των προαναφερθεισών συντάξεων επί ορισμένο ποσοστό που συναρτάται προς τον αριθμό των τέκνων με βάση την εξής κλίμακα:

a) στην περίπτωση δύο τέκνων: 5 τοις εκατό·

b) στην περίπτωση τριών τέκνων: 10 τοις εκατό·

c) στην περίπτωση τεσσάρων ή περισσοτέρων τέκνων: 15 τοις εκατό.

[…]»

9 Δυνάμει της Real Decreto-Ley 3/2021, por el que se adoptan medidas para la reducción de la brecha de género y otras materias en los ámbitos de la Seguridad Social y étroduico (πράξης νομοθετικού περιεχομένου 3/2021, περί θεσπίσεως μέτρων για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών και λοιπών θεμάτων στους τομείς της κοινωνικής ασφαλίσεως και της οικονομίας), της 2ας Φεβρουαρίου 2021 (BOE αριθ. 29, της 3ης Φεβρουαρίου 2021, σ. 12268) (στο εξής: πράξη νομοθετικού περιεχομένου 3/2021), τροποποιήθηκε ο προϊσχύσας LGSS (στο εξής: τροποποιημένος LGSS). Το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS, υπό τον τίτλο «Προσαύξηση στις ανταποδοτικές συντάξεις για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών», ορίζει τα εξής:

«1. Λόγω του αντίκτυπου που έχει γενικώς το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών στο ύψος των ανταποδοτικών συντάξεων κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλονται στις γυναίκες, οι γυναίκες που έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα και λαμβάνουν ανταποδοτική σύνταξη γήρατος,

μόνιμης ανικανότητας προς εργασία ή χηρείας δικαιούνται προσαύξηση για κάθε τέκνο. Οι γυναίκες έχουν δικαίωμα προσαύξησης για κάθε τέκνο ή διατηρούν το δικαίωμα αυτό εφόσον ο έτερος γονέας δεν ζητήσει και λάβει την εν λόγω προσαύξηση, εάν δε ο έτερος γονέας είναι επίσης γυναίκα, η προσαύξηση χορηγείται στη γυναίκα που λαμβάνει τη χαμηλότερη κρατική σύνταξη.

Προκειμένου να αναγνωριστεί δικαίωμα προσαύξησης στους άνδρες, πρέπει πληρούται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

a) ο ενδιαφερόμενος δικαιούται σύνταξη χηρείας λόγω θανάτου του άλλου γονέα για τα κοινά τέκνα, υπό την προϋπόθεση ότι ένα από τα τέκνα αυτά δικαιούται σύνταξη ορφανού·

b) ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει ανταποδοτική σύνταξη γήρατος ή μόνιμης ανικανότητας προς εργασία και έχει διακόψει την επαγγελματική σταδιοδρομία του ή η τελευταία έχει διακοπεί ή επηρεαστεί λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας τέκνου, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
   1) Για τα τέκνα που γεννήθηκαν ή υιοθετήθηκαν έως τις 31 Δεκεμβρίου 1994, να έχει συμπληρώσει διάστημα χωρίς καταβολή εισφορών άνω των 120 ημερών, εκτεινόμενο μεταξύ των εννέα μηνών που προηγούνται της γέννησης και των τριών ετών που έπονται αυτής ή, σε περίπτωση υιοθεσίας, μεταξύ της ημερομηνίας έκδοσης της δικαστικής απόφασης περί υιοθεσίας και των τριών ετών που έπονται αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι το άθροισμα των χορηγούμενων συντάξεων είναι μικρότερο από το άθροισμα των συντάξεων που καταβάλλονται στη γυναίκα.
   2) Για τα τέκνα που γεννήθηκαν ή υιοθετήθηκαν από την 1η Ιανουαρίου 1995 και εντεύθεν, το άθροισμα των βάσεων εισφορών για τους 24 μήνες που έπονται της γέννησης ή της δικαστικής απόφασης περί υιοθεσίας πρέπει να είναι τουλάχιστον κατά 15 % μικρότερο από εκείνο των αμέσως προηγουμένων 24 μηνών, υπό την προϋπόθεση ότι το άθροισμα των χορηγούμενων συντάξεων είναι μικρότερο από το άθροισμα των συντάξεων που καταβάλλονται στη γυναίκα.

      […]
   3) Εάν αμφότεροι οι γονείς είναι άνδρες και πληρούν και οι δύο τις ανωτέρω προϋποθέσεις, η προσαύξηση χορηγείται σε εκείνον που λαμβάνει τη χαμηλότερη κρατική σύνταξη.

[…]

2. Η χορήγηση της προσαύξησης στον δεύτερο γονέα συνεπάγεται την παύση καταβολής της προσαύξησης που χορηγείται στον πρώτο γονέα και παράγει οικονομικά αποτελέσματα από την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα από την έκδοση της απόφασης […].

Πριν από τη λήψη της απόφασης για την αναγνώριση του δικαιώματος στον δεύτερο γονέα, ο γονέας που λαμβάνει την προσαύξηση καλείται σε ακρόαση.

3. Η προσαύξηση αυτή έχει, από κάθε άποψη, τη νομική φύση ανταποδοτικής κρατικής σύνταξης.

Το ποσό της προσαύξησης ανά τέκνο καθορίζεται στον αντίστοιχο νόμο περί γενικού κρατικού προϋπολογισμού. Το καταβλητέο ποσό ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο στο τετραπλάσιο του μηνιαίου ποσού που καθορίζεται ανά τέκνο και αυξάνεται στην αρχή κάθε έτους κατά το ποσοστό που προβλέπει ο νόμος περί γενικού κρατικού προϋπολογισμού για τις ανταποδοτικές συντάξεις.»

10 Κατά την τριακοστή έβδομη πρόσθετη διάταξη του τροποποιημένου LGSS, η οποία επιγράφεται «Χρονικό πεδίο εφαρμογής της προσαύξησης των ανταποδοτικών συντάξεων για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών»:

«1. Το δικαίωμα προσαύξησης των ανταποδοτικών συντάξεων για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 60 διατηρείται εφόσον η απόκλιση μεταξύ των συντάξεων ανδρών και γυναικών που χορηγήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος υπερβαίνει το 5 %.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, ως απόκλιση μεταξύ των συντάξεων γήρατος ανδρών και γυναικών νοείται η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ του μέσου ποσού των ανταποδοτικών συντάξεων που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια ενός έτους οι άνδρες και οι γυναίκες.

3. Προκειμένου να διασφαλιστεί η επάρκεια του διορθωτικού μέτρου που θεσπίστηκε για τη μείωση του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών, η Ισπανική Κυβέρνηση οφείλει, στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου, να διενεργεί περιοδική αξιολόγηση, ανά πενταετία, των αποτελεσμάτων του μέτρου αυτού.

4. Εάν το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών μειωθεί σε διάστημα ενός έτους κάτω του 5 %, η Ισπανική Κυβέρνηση υποβάλλει, κατόπιν διαβουλεύσεως με τους κοινωνικούς εταίρους, σχέδιο νόμου στο [Cortes Generales (Ισπανικό Κοινοβούλιο)] για την κατάργηση του άρθρου 60.»

11 Η τριακοστή τρίτη μεταβατική διάταξη του τροποποιημένου LGSS, υπό τον τίτλο «Προσωρινή διατήρηση της προσαύξησης λόγω μητρότητας στις ανταποδοτικές συντάξεις του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης», ορίζει τα εξής:

«Τα πρόσωπα που, κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της προβλεπόμενης στο άρθρο 60 τροποποίησης, ελάμβαναν την προσαύξηση λόγω μητρότητας ως δημογραφική συνεισφορά εξακολουθούν να τη λαμβάνουν.

Η λήψη προσαύξησης λόγω μητρότητας είναι ασυμβίβαστη με την προσαύξηση στις ανταποδοτικές συντάξεις για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών που θα μπορούσε να αναγνωριστεί στο πλαίσιο της χορήγησης νέας κρατικής σύνταξης, οι δε ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιλέξουν τη μία ή την άλλη.

Εάν ο έτερος γονέας ενός από τα τέκνα για τα οποία έχει δικαίωμα σε προσαύξηση λόγω μητρότητας ως δημογραφική συνεισφορά ζητήσει να λάβει την προσαύξηση της ανταποδοτικής σύνταξης για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών και δικαιούται να λάβει την προσαύξηση αυτή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 60 του παρόντος νόμου […], το μηνιαίο ποσό που του αναγνωρίζεται αφαιρείται από τη χορηγούμενη προσαύξηση λόγω μητρότητας […].»

12 Το άρθρο 3 του Ley Orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva de mujeres y hombres (οργανικού νόμου 3/2007 για την πραγματική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών), της 22ας Μαρτίου 2007 (BOE αριθ. 71, της 23ης Μαρτίου 2007, σ. 12611), ορίζει τα εξής:

«Η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ γυναικών και ανδρών συνεπάγεται την απουσία κάθε διάκρισης που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, ιδίως όσον αφορά διακρίσεις λόγω μητρότητας, ανάληψης οικογενειακών υποχρεώσεων και προσωπικής κατάστασης.»

13 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του ανωτέρω νόμου προβλέπει τα εξής:

«Με σκοπό την υλοποίηση του συνταγματικού δικαιώματος στην ισότητα, οι δημόσιες αρχές λαμβάνουν ειδικά μέτρα υπέρ των γυναικών για την αντιμετώπιση καταστάσεων κατάφωρης ανισότητας στην πράξη σε σχέση με τους άνδρες. Τα μέτρα αυτά, τα οποία εφαρμόζονται για όσο διάστημα εξακολουθούν να υφίστανται τέτοιες καταστάσεις, πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να είναι εύλογα και αναλογικά σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.»

Οι διαφορές των κύριων δικών, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

Υπόθεση C-625/23

14 Το INSS χορήγησε στον UV, πατέρα δύο τέκνων, σύνταξη γήρατος μικτού μηνιαίου ποσού 1 637,08 ευρώ με ισχύ από 1ης Ιουλίου 2021.

15 Στις 16 Ιουνίου 2022 ο UV ζήτησε από το INSS να λάβει, με ισχύ από 1ης Ιουλίου 2021, την προβλεπόμενη στο άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS προσαύξηση σύνταξης για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών.

16 Με απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2022, το INSS απέρριψε το αίτημα αυτό, κρίνοντας ότι ο UV δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου 60.

17 Περαιτέρω, με απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2022, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 10 Δεκεμβρίου 2022, το INSS χορήγησε στη μητέρα των δύο συγκεκριμένων τέκνων πρόωρη σύνταξη γήρατος μικτού μηνιαίου ποσού 2 790,99 ευρώ, πλέον της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης ύψους 56 ευρώ μηνιαίως.

18 Ο UV άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης της 14ης Νοεμβρίου 2022 ενώπιον του Juzgado de lo Social nº 3 de Pamplona (δικαστηρίου εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών αριθ. 3 Παμπλόνα, Ισπανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου στην υπόθεση C-623/23, υποστηρίζοντας ότι το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS είναι αντίθετο προς την οδηγία 79/7 καθόσον εισάγει διάκριση λόγω φύλου.

19 Το INSS υπενθυμίζει ότι, με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες) (C-450/18, EU:C:2019:1075), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 60 του προϊσχύσαντος LGSS εισάγει διακρίσεις και εκτιμά ότι το εν λόγω άρθρο 60, το οποίο τροποποιήθηκε προκειμένου να ληφθεί υπόψη η απόφαση αυτή, είναι πλέον σύμφωνο με τις απαιτήσεις της οδηγίας 79/7.

20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, προκαταρκτικώς, ότι η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης προστίθεται στο ποσό της σύνταξης γήρατος, το οποίο υπολογίζεται βάσει των εισφορών που έχουν καταβληθεί κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου, και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 79/7, καθόσον αποτελεί μέρος ενός εκ του νόμου συστήματος προστασίας από έναν από τους κινδύνους που απαριθμούνται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας.

21 Υπενθυμίζει, επιπλέον, ότι, μολονότι ο UV είχε πράγματι αφιερωθεί στην ανατροφή των δύο τέκνων του, το INSS απέρριψε την αίτηση χορήγησης της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης με την αιτιολογία ότι ο UV δεν είχε συμπληρώσει την ελάχιστη περίοδο μη καταβολής εισφορών

στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπεται στο άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS σε σχέση με τους άνδρες, δεδομένου ότι δεν υπήρξε παύση της καταβολής εισφορών για διάστημα άνω των 120 ημερών μεταξύ των εννέα μηνών που προηγούνταν της γέννησης και των τριών ετών που έπονταν αυτής.

22 Εκτιμώντας, ως εκ τούτου, ότι καλείται να αποφανθεί επί του εάν το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS εισάγει διάκριση λόγω φύλου αντίθετη προς την οδηγία 79/7, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν χωρεί αμφιβολία ότι, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, το εν λόγω άρθρο 60 επιφυλάσσει λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση στους άνδρες απ' ό,τι στις γυναίκες, στο μέτρο που στις γυναίκες που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος και έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα αναγνωρίζεται αυτομάτως δικαίωμα στην επίμαχη προσαύξηση σύνταξης, ενώ οι άνδρες που τελούν σε παρεμφερή κατάσταση πρέπει να πληρούν πρόσθετες προϋποθέσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, την πραγματική διακοπή της σταδιοδρομίας τους και της καταβολής εισφορών στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

23 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, εάν μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση λόγω φύλου μπορεί να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι, κατά κοινή πείρα, στην Ισπανία, την ανατροφή των τέκνων αναλαμβάνουν κατά κύριο λόγο οι γυναίκες, πράγμα που είναι απόρροια ιστορικών και διαρθρωτικών διακρίσεων εις βάρος τους και έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην επαγγελματική σταδιοδρομία τους και, ως εκ τούτου, στις εισφορές τους στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Επομένως, η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS, αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που υφίστανται οι γυναίκες κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 3/2021.

24 Πάντως, η προσαύξηση αυτή αναγνωρίζεται αδιακρίτως σε όλες τις γυναίκες που έχουν αποκτήσει τέκνα, ανεξαρτήτως του εάν έχουν πράγματι αναλάβει την ανατροφή των τέκνων τους και ανεξαρτήτως του ποσού της σύνταξής τους, το οποίο μπορεί να είναι υψηλότερο από το ποσό της μέσης σύνταξης ή ακόμη και να αντιστοιχεί στο ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό σύνταξης στην Ισπανία. Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν προκύπτει ότι το μέτρο αυτό είναι πράγματι ικανό να επιτύχει τον σκοπό της μείωσης του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών.

25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ειδικότερα, εάν, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης ενός τέτοιου χάσματος, η χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο θετικής δράσης υπέρ των γυναικών.

26 Συναφώς, αναφέρεται στο ενδεχόμενο το μέτρο που προβλέπεται στο άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS να εμπίπτει στα μέτρα που επιτρέπονται από το άρθρο 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, της απόφασης της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες) (C-450/18, EU:C:2019:1075), η οποία φαίνεται να το αποκλείει.

27 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να θεωρηθεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού που επιδιώκει το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS, ο οποίος συνίσταται στην αντιστάθμιση των οικονομικών συνεπειών που προκύπτουν από την κατάσταση των γυναικών στην αγορά εργασίας λόγω του ανέκαθεν κεντρικού ρόλου τους στην ανατροφή των τέκνων, οι άνδρες δεν βρίσκονται, στην πραγματικότητα, στην ίδια κατάσταση με τις γυναίκες, με αποτέλεσμα, συνεπώς, να αποκλείεται η ύπαρξη διάκρισης μεταξύ τους.

28 Εκτιμά, επιπλέον, ότι η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης που προβλέπει το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS δεν συνδέεται με την ειδική προστασία της γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης, τοκετού ή μητρότητας και, ως εκ τούτου, δεν φαίνεται να εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 79/7. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά την εξαίρεση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας, στο μέτρο που η χορήγηση της εν λόγω προσαύξησης στις γυναίκες δεν συναρτάται ειδικώς με την ανατροφή των τέκνων τους.

29 Δεύτερον, σε περίπτωση που το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS δεν είναι συμβατό με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τις συνέπειες της διαπίστωσης της ασυμβατότητας της διάταξης αυτής, η οποία προβλέπει ότι η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης μπορεί να χορηγηθεί μόνον σε έναν γονέα, ήτοι στον γονέα με τη χαμηλότερη ανταποδοτική σύνταξη γήρατος.

30 Εν προκειμένω, η σχετική προσαύξηση χορηγείται ήδη στη μητέρα των δύο αυτών τέκνων. Ως εκ τούτου, το INSS υποστήριξε ότι, σε περίπτωση που διαπιστωθεί διάκριση λόγω φύλου κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 79/7, η χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης στον πατέρα θα είχε ως συνέπεια την παύση της καταβολής της προσαύξησης αυτής που έως τότε καταβαλλόταν στη μητέρα για τον λόγο ότι το ποσό της ανταποδοτικής σύνταξης γήρατος της τελευταίας είναι υψηλότερο από το ποσό της σύνταξης του πατέρα.

31 Το αιτούν δικαστήριο, το οποίο διευκρινίζει ότι η μητέρα κλητεύθηκε να παραστεί ως παρεμβαίνουσα, πλην όμως δεν παρέστη στη δίκη, φρονεί ότι η αναγνώριση της προσαύξησης αυτής μόνον στον συνταξιούχο που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη θα μπορούσε να στερήσει κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα από τη διαπίστωση περί ύπαρξης διάκρισης στην περίπτωση κατά την οποία την υψηλότερη σύνταξη γήρατος τη λαμβάνει ο πατέρας. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS προβλέπει ρητώς ότι η εν λόγω προσαύξηση μπορεί να καταβληθεί μόνον σε έναν από τους δύο γονείς όταν αμφότεροι πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις για τη χορήγησή της, με αποτέλεσμα η διάταξη αυτή του άρθρου 60 να μην πρέπει να έχει εφαρμογή σε περίπτωση που η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης χορηγείται στον πατέρα ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις εθνικού κανόνα που εισάγει διάκριση λόγω φύλου.

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Juzgado de lo Social nº 3 de Pamplona (δικαστήριο εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών αριθ. 3 Παμπλόνα) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η οδηγία [79/7] την έννοια ότι αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, η οποία αποκλείει κάθε διάκριση λόγω φύλου και θεμελιώνεται στα άρθρα 1 και 4 της οδηγίας αυτής, εθνική διάταξη όπως η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 60 του [LGSS], η οποία, υπό τον τίτλο "Προσαύξηση στις ανταποδοτικές συντάξεις για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών", αναγνωρίζει το δικαίωμα προσαύξησης της ανταποδοτικής σύνταξης γήρατος και μόνιμης αναπηρίας στις γυναίκες που έχουν αποκτήσει φυσικά ή θετά τέκνα και λαμβάνουν τέτοιες συντάξεις, χωρίς καμία άλλη προϋπόθεση και ανεξαρτήτως του ποσού της συντάξεώς τους, και δεν το αναγνωρίζει υπό τους ίδιους όρους στους άνδρες που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, καθόσον απαιτεί από τους τελευταίους, προκειμένου να λάβουν την εν λόγω προσαύξηση, να έχουν συμπληρώσει συγκεκριμένο χρονικό διάστημα χωρίς καταβολή εισφορών ή με καταβολή μειωμένων εισφορών για ορισμένο διάστημα μετά τη γέννηση των τέκνων ή την υιοθεσία και, συγκεκριμένα, στην περίπτωση των παιδιών που γεννήθηκαν ή υιοθετήθηκαν έως τις 31 Δεκεμβρίου 1994, να έχουν συμπληρώσει διάστημα χωρίς καταβολή εισφορών άνω των 120 ημερών, εκτεινόμενο μεταξύ των εννέα μηνών που

προηγούνται της γέννησης και των τριών ετών που έπονται της ημερομηνίας αυτής ή, σε περίπτωση υιοθεσίας, μεταξύ της ημερομηνίας έκδοσης της δικαστικής απόφασης περί υιοθεσίας και των τριών ετών που έπονται της ημερομηνίας αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι το άθροισμα των χορηγούμενων συντάξεων είναι μικρότερο από το άθροισμα των συντάξεων που καταβάλλονται στη γυναίκα, και στην περίπτωση των τέκνων που γεννήθηκαν ή υιοθετήθηκαν από την 1η Ιανουαρίου 1995 και εντεύθεν, το άθροισμα των καταβληθεισών εισφορών για τους 24 μήνες που έπονται της γέννησης ή της ημερομηνίας της δικαστικής απόφασης περί υιοθεσίας να είναι μειωμένο σε ποσοστό άνω του 15 % σε σχέση με εκείνο των 24 αμέσως προηγούμενων μηνών, υπό την προϋπόθεση ότι το άθροισμα των χορηγούμενων συντάξεων είναι μικρότερο από το άθροισμα των συντάξεων που καταβάλλονται στη γυναίκα;

2) Έχει η οδηγία [79/7] την έννοια ότι απαιτεί, ως συνέπεια της διάκρισης που απορρέει από τον αποκλεισμό των ανδρών συνταξιούχων, να τους χορηγείται η προσαύξηση της σύνταξης γήρατος, παρά το γεγονός ότι το άρθρο 60 του LGSS προβλέπει ότι η εν λόγω προσαύξηση μπορεί να χορηγείται μόνο στον έναν από τους δύο γονείς και, συγχρόνως, η χορήγηση της προσαύξησης στον άνδρα συνταξιούχο δεν πρέπει να οδηγήσει, ως συνέπεια της απόφασης του Δικαστηρίου και της μη συμμόρφωσης της εθνικής νομοθεσίας προς την οδηγία [79/7], στην παύση καταβολής της προσαύξησης που χορηγείται στη γυναίκα συνταξιούχο υπό την ιδιότητά της ως μητέρας ενός ή περισσοτέρων τέκνων;»

Υπόθεση C-626/23

33 Με απόφαση του INSS, η οποία κοινοποιήθηκε στον XXX στις 6 Απριλίου 2022, ο τελευταίος, πατέρας τριών τέκνων, έλαβε σύνταξη γήρατος με ισχύ από τις 11 Ιανουαρίου 2022.

34 Εκτιμώντας ότι το ποσό της σύνταξης αυτής είχε υπολογιστεί εσφαλμένως και ότι έπρεπε να περιλαμβάνει την επίμαχη προσαύξηση σύνταξης, ο XXX υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του INSS.

35 Δεδομένου ότι δεν εκδόθηκε απόφαση επί της ενστάσεως αυτής, ο XXX άσκησε στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 προσφυγή ενώπιον του Juzgado de lo Social nº 4 de Madrid (δικαστηρίου εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών αριθ. 4 Μαδρίτης, Ισπανία), η οποία, με απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2023, απορρίφθηκε στο σύνολό της.

36 Ο XXX άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του Tribunal Superior de Justicia de Madrid (ανώτερου δικαστηρίου Μαδρίτης, Ισπανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου στην υπόθεση C-626/23, υποστηρίζοντας ότι η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών που απορρέει από το άρθρο 60 του προϊσχύσαντος LGSS εξακολουθούσε να υφίσταται στο πλαίσιο του άρθρου 60 του τροποποιημένου LGSS όσον αφορά τη χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης, στον βαθμό που η απαίτηση περί «διακοπής της επαγγελματικής σταδιοδρομίας» απαιτείται μόνον για τους άνδρες, κατά παράβαση της οδηγίας 79/7.

37 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι αναγκαίο να εξεταστεί εάν το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS συνάδει με την οδηγία, καθώς και με τα άρθρα 20, 21, 23 και 34, παράγραφος 1, του Χάρτη.

38 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 60 του προϊσχύσαντος LGSS τροποποιήθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι κρίσεις που διατυπώθηκαν με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες) (C-450/18, EU:C:2019:1075). Η χορήγηση της προσαύξησης σύνταξης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS και δεν χαρακτηρίζεται πλέον ως «προσαύξηση λόγω μητρότητας στις ανταποδοτικές συντάξεις του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης», αλλά ως «προσαύξηση στις ανταποδοτικές συντάξεις για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών», εξαρτάται από την ύπαρξη ενός ή περισσοτέρων τέκνων, το δε ποσό της προσαύξησης αυτής ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων.

39 Επιπλέον, στον τροποποιημένο LGSS προβλέφθηκε ότι η εν λόγω προσαύξηση θα παύσει να χορηγείται όταν το ποσοστό της διαφοράς μεταξύ του μέσου ποσού των ανταποδοτικών συντάξεων που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια ενός έτους οι άνδρες και οι γυναίκες δεν υπερβαίνει πλέον το 5 %.

40 Πάντως, σε αντίθεση με τις γυναίκες που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος και έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα, οι οποίες δικαιούνται αυτομάτως την προσαύξηση σύνταξης που προβλέπεται στο άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS, οι άνδρες μπορούν να λάβουν την προσαύξηση αυτή μόνον εφόσον πληρούν ορισμένες πρόσθετες προϋποθέσεις, οι οποίες αφορούν είτε τη λήψη σύνταξης χηρείας λόγω θανάτου του άλλου γονέα και τη χορήγηση σύνταξης ορφανού σε ένα από τα τέκνα τους είτε περιορισμό της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους και, κατά συνέπεια, της περιόδου καταβολής εισφορών στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

41 Κατά το αιτούν δικαστήριο, όσον αφορά τα μέτρα αυτά, τα οποία εισάγουν διαφορετική μεταχείριση λόγω φύλου, δεν αρκεί, προς δικαιολόγησή τους, να διαπιστωθεί ότι αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ουσιαστικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, αλλά πρέπει, επιπλέον, να αποδειχθεί ότι η προσβολή του τυπικού δικαιώματος ίσης μεταχείρισης που συνεπάγονται είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

42 Εν προκειμένω, από την εισηγητική έκθεση της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 3/2021 προκύπτει ότι η διαφορετική μεταχείριση την οποία εισάγει το άρθρο 60 του τροποποιημένου LGSS δικαιολογείται από τον σκοπό της μείωσης του υφιστάμενου χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο οφείλεται στην κατάσταση των γυναικών στην αγορά εργασίας λόγω του ανέκαθεν κεντρικού ρόλου τους στην ανατροφή των τέκνων. Συνεπώς, το εν λόγω άρθρο 60 θεσπίζει μέτρο θετικής δράσης υπέρ των γυναικών, στο οποίο, ωστόσο, έχουν πρόσβαση οι άνδρες εφόσον τελούν σε παρεμφερή κατάσταση.

43 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς την επάρκεια του δικαιολογητικού αυτού λόγου. Συγκεκριμένα, οι προϋποθέσεις χορήγησης της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης όχι μόνον εμποδίζουν, στην πράξη, την πρόσβαση της πλειονότητας των ανδρών στην προσαύξηση αυτή, αλλά επιπλέον δεν εμποδίζουν τη χορήγησή της και σε γυναίκες των οποίων η επαγγελματική σταδιοδρομία δεν έχει επηρεαστεί από την ανατροφή των τέκνων τους. Επιπλέον, δεδομένου ότι το ποσό της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης συνιστά ποσοστό επί του ποσού της σύνταξης γήρατος, η προσαύξηση αυτή ωφελεί περισσότερο τα πρόσωπα με υψηλές συντάξεις γήρατος, ενώ, κατά το αιτούν δικαστήριο, τα πρόσωπα αυτά είναι πιθανότατα εκείνα που διατρέχουν τον μικρότερο κίνδυνο να επηρεαστεί δυσμενώς η επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω της ανατροφής των τέκνων τους, δεδομένου ότι διαθέτουν, μεταξύ άλλων, τα οικονομικά μέσα να αναθέσουν σε τρίτους το καθήκον αυτό.

44 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι ο τροποποιημένος LGSS προβλέπει πλέον ότι, όταν αμφότεροι οι γονείς δικαιούνται την επίμαχη προσαύξηση σύνταξης, μόνον η χαμηλότερη σύνταξη γήρατος των δύο γονέων συμπληρώνεται με την εν λόγω προσαύξηση. Συναφώς, μολονότι, εν προκειμένω, αμφισβητείται μόνον το δικαίωμα του πατέρα στην εν λόγω προσαύξηση, τίθεται εντούτοις το ζήτημα εάν, για την επίτευξη του σκοπού της μείωσης του χάσματος μεταξύ γυναικών και ανδρών όσον αφορά τις συντάξεις γήρατος, τον οποίον επιδιώκει ο τροποποιημένος LGSS, καθώς και για τη διασφάλιση της συμβατότητας του άρθρου 60 του νόμου αυτού με το άρθρο 23 του Χάρτη ή, κατά περίπτωση, με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 79/7, θα αρκούσε η χορήγηση της προσαύξησης σύνταξης μόνον στον γονέα που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη γήρατος, ανεξαρτήτως φύλου.

45 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Superior de Justicia de Madrid (ανώτερο δικαστήριο Μαδρίτης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν η οδηγία [79/7] και τα άρθρα 20, 21, 23 και 34, παράγραφος 1, του [Χάρτη] την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία προβλέπει δικαίωμα αυτόματης χορήγησης προσαύξησης στην ανταποδοτική σύνταξη γήρατος για τις γυναίκες συνταξιούχους που έχουν αποκτήσει φυσικά ή θετά τέκνα, ενώ για τους άνδρες απαιτείται είτε να λαμβάνουν σύνταξη χηρείας λόγω θανάτου του έτερου γονέα και υπό την προϋπόθεση ότι ένα εκ των τέκνων λαμβάνει σύνταξη ορφανού είτε να έχει διακοπεί ή να έχει επηρεαστεί δυσμενώς η επαγγελματική τους σταδιοδρομία (υπό τους όρους που προβλέπει ο νόμος και περιγράφονται ανωτέρω) λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας του τέκνου;»

46 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2023 αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-623/23 και C-626/23 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-623/23 και του μοναδικού προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-626/23

47 Προκαταρκτικώς, διαπιστώνεται ότι, στην υπόθεση C-626/23, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, με το προδικαστικό ερώτημα, την ερμηνεία όχι μόνον της οδηγίας 79/7, αλλά και των άρθρων 20, 21, 23, και 34, παράγραφος 1, του Χάρτη.

48 Όσον αφορά τα άρθρα 20 και 21 του Χάρτη, αυτά κατοχυρώνουν, το μεν πρώτο, την αρχή της ισότητας κάθε προσώπου έναντι του νόμου, το δε δεύτερο, την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω, μεταξύ άλλων, φύλου. Επιπλέον, το άρθρο 34, παράγραφος 1, του Χάρτη αφορά ιδίως την αναγνώριση και τον σεβασμό, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, του δικαιώματος πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης.

49 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 79/7 συγκεκριμενοποιεί την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και, ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη οφείλουν, όταν λαμβάνουν μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, να ενεργούν σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία. Κατά συνέπεια, το ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-626/23 πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της οδηγίας και όχι των εν λόγω διατάξεων του Χάρτη [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS

(Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψεις 83 και 84, και της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, INPS (Επίδομα τοκετού και μητρότητας για τους κατόχους ενιαίας άδειας), C-350/20, EU:C:2021:659, σκέψεις 46 και 47].

50 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-623/23 και με το μοναδικό προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-626/23, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, τα αιτούντα δικαστήρια ζητούν, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν η οδηγία 79/7, ιδίως το άρθρο 4 και το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', αυτής, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 23 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας, προκειμένου να μειωθεί το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης λόγω ανατροφής τέκνων, χορηγείται προσαύξηση σύνταξης στις γυναίκες που λαμβάνουν ανταποδοτική σύνταξη γήρατος και έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα, ενώ η χορήγηση της προσαύξησης αυτής στους άνδρες που τελούν στην ίδια κατάσταση υπόκειται σε πρόσθετες προϋποθέσεις, όπως το να έχει διακοπεί ή επηρεαστεί η επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας των τέκνων τους.

51 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7, η οδηγία εφαρμόζεται στα νομικά συστήματα που εξασφαλίζουν προστασία, μεταξύ άλλων, από τον κίνδυνο γήρατος. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση, της οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης συνεπάγεται την απουσία κάθε διάκρισης που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση και ιδιαίτερα όσον αφορά τον υπολογισμό των παροχών.

52 Όπως επισημαίνουν τα αιτούντα δικαστήρια, το Δικαστήριο έχει κρίνει κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 39, 41, 66 και 67 της απόφασης της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες) (C-450/18, EU:C:2019:1075), ότι η οδηγία 79/7 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει δικαίωμα σε προσαύξηση σύνταξης για τις γυναίκες που έχουν αποκτήσει τουλάχιστον δύο φυσικά ή θετά τέκνα και λαμβάνουν ανταποδοτικές συντάξεις, μεταξύ άλλων λόγω μόνιμης ανικανότητας προς εργασία, στο πλαίσιο καθεστώτος του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ενώ οι άνδρες που τελούν στην ίδια κατάσταση δεν δικαιούνται τέτοια προσαύξηση σύνταξης, λαμβανομένου υπόψη ότι η ρύθμιση αυτή συνιστά άμεση διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση, της οδηγίας.

53 Εν προκειμένω, από τις διευκρινίσεις που παρέσχον τα αιτούντα δικαστήρια προκύπτει ότι η εθνική ρύθμιση επί της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω απόφαση, ήτοι αυτή που απορρέει από το άρθρο 60, παράγραφος 1, του προϊσχύσαντος LGSS, έχει τροποποιηθεί υπό την έννοια, μεταξύ άλλων, ότι, πλέον, μια τέτοια προσαύξηση σύνταξης δικαιούνται όχι μόνον οι γυναίκες, αλλά και οι άνδρες, εφόσον οι τελευταίοι πληρούν πρόσθετες προϋποθέσεις, όπως το να έχει διακοπεί ή επηρεαστεί η επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας των τέκνων τους, ιδίως δε, όσον αφορά τις διαφορές των κύριων δικών, την προϋπόθεση να έχουν συμπληρώσει περίοδο μη καταβολής εισφορών άνω των 120 ημερών μεταξύ των εννέα μηνών που προηγούνται της γέννησης των τέκνων τους και των τριών ετών που έπονται αυτής.

54 Όπως ανέφεραν το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση, ο τροποποιημένος LGSS βασίζεται, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του νόμου, στο τεκμήριο ότι την ανατροφή των τέκνων αναλαμβάνουν, κατ' αρχήν, οι γυναίκες, εις βάρος της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους, τεκμήριο το οποίο απορρέει από την εμπειρική διαπίστωση ότι η ανατροφή των τέκνων από τις μητέρες επηρεάζει καθοριστικά την επαγγελματική σταδιοδρομία των τελευταίων. Το τεκμήριο

αυτό θα μπορούσε να ανατραπεί μόνον εάν αποδεικνυόταν ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ισχύουν για τους άνδρες, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS, καθόσον εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ο άνδρας είναι στην πραγματικότητα αυτός που έχει αναλάβει την ανατροφή των τέκνων.

55 Συναφώς, πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως υποστηρίζουν και τα αιτούντα δικαστήρια και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ότι οι τροποποιήσεις που επήλθαν στον προϊσχύσαντα LGSS δεν ήραν τη λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των ανδρών σε σχέση με τις γυναίκες.

56 Πράγματι, μόνον οι άνδρες πρέπει, προκειμένου να έχουν δικαίωμα στην επίμαχη προσαύξηση σύνταξης, να πληρούν τις πρόσθετες προϋποθέσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 53 της παρούσας απόφασης. Επομένως, η ιδιότητα του γονέα δεν αρκεί για να μπορούν οι άνδρες στους οποίους χορηγείται σύνταξη γήρατος να λάβουν μια τέτοια προσαύξηση, ενώ αρκεί για τις γυναίκες που τελούν στην ίδια κατάσταση.

57 Περαιτέρω, πρέπει να εξακριβωθεί εάν η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών την οποία εισάγει η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση αφορά κατηγορίες προσώπων που βρίσκονται σε παρεμφερείς καταστάσεις, σύμφωνα με τα όσα υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 42 έως 45 της απόφασης της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες) (C-450/18, EU:C:2019:1075).

58 Ειδικότερα, ο παρεμφερής χαρακτήρας των καταστάσεων δεν πρέπει να εκτιμάται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο αλλά κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που τις χαρακτηρίζουν, ιδίως δε υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού της εθνικής ρύθμισης που εισάγει την επίμαχη διάκριση καθώς και, αναλόγως της περιπτώσεως, υπό το πρίσμα των αρχών και των σκοπών του τομέα στον οποίον εμπίπτει η οικεία εθνική ρύθμιση [απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

59 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο καθώς και από το ίδιο το γράμμα της επίμαχης ρύθμισης προκύπτει ότι σκοπός της τελευταίας είναι η μείωση του υφιστάμενου χάσματος μεταξύ των φύλων στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης με αντιστάθμιση της οικονομικής ζημίας που υφίστανται οι μητέρες κατά την επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω του κεντρικού ρόλου τους στην ανατροφή των τέκνων τους, ζημία η οποία αντανακλάται ιδίως στην καταβολή χαμηλότερων εισφορών στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και, ως εκ τούτου, στη χορήγηση μειωμένων παροχών κοινωνικής ασφάλισης.

60 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, υπό το πρίσμα ενός τέτοιου σκοπού, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι γυναίκες και άνδρες εργαζόμενοι που έχουν αναλάβει την ανατροφή των τέκνων τους να βρίσκονται σε παρεμφερή κατάσταση, στον βαθμό που και οι μεν και οι δε ενδέχεται, λόγω της συμμετοχής τους στην ανατροφή των τέκνων τους, να υφίστανται τα ίδια μειονεκτήματα όσον αφορά τη σταδιοδρομία τους, εκτίμηση η οποία δεν αναιρείται από το γεγονός, το οποίο υπογράμμισαν το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση, ότι τα καθήκοντα που συνδέονται με την ανατροφή των τέκνων ασκούνται, στην πράξη, κατά κύριο λόγο από τις γυναίκες [πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψεις 50 έως 52].

61 Επομένως, εθνική ρύθμιση όπως το άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS θεσπίζει λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των ανδρών σε σχέση με τις γυναίκες, μολονότι τα πρόσωπα αυτά ενδέχεται να τελούν σε παρεμφερείς καταστάσεις.

62 Η ρύθμιση αυτή συνιστά, επομένως, άμεση διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7.

63 Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, εξαίρεση από την απαγόρευση, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7, κάθε άμεσης διάκρισης λόγω φύλου χωρεί μόνον στις περιπτώσεις που απαριθμούνται εξαντλητικώς στη συγκεκριμένη οδηγία [πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

64 Συναφώς, όσον αφορά, αφενός, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 79/7, κατά το οποίο η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν θίγει τις διατάξεις περί προστασίας της γυναίκας λόγω μητρότητας, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως επισημαίνει και το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-623/23, ότι το άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS δεν περιέχει κανένα στοιχείο που να συνδέει τη χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης με τη λήψη άδειας μητρότητας ή με τα μειονεκτήματα που υφίσταται μια γυναίκα στη σταδιοδρομία της λόγω της απομάκρυνσής της από την υπηρεσία κατά την περίοδο που ακολουθεί τον τοκετό [πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψη 57].

65 Επιπλέον, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός και μόνον ότι η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης μπορεί πλέον, υπό την επιφύλαξη των πρόσθετων προϋποθέσεων περί των οποίων γίνεται λόγος στη σκέψη 53 της παρούσας απόφασης, να χορηγηθεί και στους άνδρες.

66 Ως εκ τούτου, μια προσαύξηση σύνταξης όπως η επίμαχη στις διαφορές των κύριων δικών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσης από την απαγόρευση των διακρίσεων που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 79/7.

67 Αφετέρου, σύμφωνα με το άρθρο της 7, παράγραφος 1, στοιχείο β’, η οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια που έχουν τα κράτη μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της τα πλεονεκτήματα που παρέχονται επί ασφαλίσεως γήρατος στα πρόσωπα που έχουν αναθρέψει τέκνα και την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών μετά από περιόδους διακοπής της εργασίας, λόγω μορφώσεως των τέκνων.

68 Συναφώς, αρκεί πάντως να επισημανθεί ότι, μολονότι είναι αληθές ότι το άρθρο 60, παράγραφος 1, στοιχείο b, σημεία 1 και 2, του τροποποιημένου LGSS επιβάλλει στους άνδρες προϋποθέσεις που αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης μόνον στους άνδρες εργαζομένους η επαγγελματική σταδιοδρομία των οποίων έχει διακοπεί ή επηρεαστεί λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας των τέκνων τους, από τις διευκρινίσεις που παρέσχον τα αιτούντα δικαστήρια προκύπτει ότι, όσον αφορά τις γυναίκες, η διάταξη αυτή εξακολουθεί να μην εξαρτά τη χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης από την ανατροφή των τέκνων τους ή από την ύπαρξη περιόδων διακοπής της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους λόγω της ανατροφής των τέκνων τους [πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψη 62].

69 Κατά συνέπεια, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 79/7 δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε μια τέτοια προσαύξηση σύνταξης.

70 Τρίτον, πρέπει να εξεταστεί εάν η διάκριση που μνημονεύεται στη σκέψη 62 της παρούσας απόφασης, η οποία απορρέει από το άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS, μπορεί να δικαιολογηθεί δυνάμει του άρθρου 23 του Χάρτη.

71 Το άρθρο 23 του Χάρτη ορίζει στο δεύτερο εδάφιο ότι η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που παρέχουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου. Συναφώς, διευκρινίζεται ότι η διάταξη αυτή επαναδιατυπώνει, «με πιο σύντομο τρόπο», το άρθρο 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, αλλά «δεν [το] τροποποιεί», όπως προκύπτει από τις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17).

72 Κατά το άρθρο 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, προκειμένου να εξασφαλιστεί εμπράκτως η πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην εργασία, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν μέτρα που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα, τα οποία διευκολύνουν το λιγότερο εκπροσωπούμενο φύλο να συνεχίσει μια επαγγελματική δραστηριότητα ή προλαμβάνουν ή αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα στην επαγγελματική σταδιοδρομία.

73 Στο πλαίσιο αυτό, το INSS υποστηρίζει ότι το άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διάταξης καθόσον πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο θετικής δράσης εντασσόμενο στο πλαίσιο της επιδίωξης του σκοπού, του οποίου η σημασία αναγνωρίζεται σε επίπεδο Ένωσης, της μείωσης του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις συντάξεις γήρατος το οποίο προκύπτει από το γεγονός ότι οι γυναίκες ανέκαθεν διαδραμάτιζαν κεντρικό ρόλο στην ανατροφή των τέκνων. Το INSS προσθέτει ότι η επίμαχη προσαύξηση σύνταξης αποτελεί μέρος ενός συνόλου μέτρων που έλαβε το Βασίλειο της Ισπανίας και τα οποία αφορούν, μεταξύ άλλων, μηχανισμούς που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση των γονέων να μοιραστούν την ευθύνη για τον συγκερασμό της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής και, ως εκ τούτου, στην επίτευξη των σκοπών του άρθρου 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS καθιστά δυνατή τη συμπλήρωση των άλλων αυτών μέτρων, αντισταθμίζοντας τα μειονεκτήματα που έχουν υποστεί οι γυναίκες στην επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω της ανατροφής των τέκνων τους και τα οποία, κατά το τέλος της σταδιοδρομίας τους, αντανακλώνται στις συντάξεις τους.

74 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, στη σκέψη 65 της απόφασης της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες) (C-450/18, EU:C:2019:1075), ότι το άρθρο 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σε εθνική ρύθμιση, όπως το άρθρο 60, παράγραφος 1, του προϊσχύσαντος LGSS, η οποία περιορίζεται στη χορήγηση προσαύξησης στις γυναίκες κατά τη συνταξιοδότηση, χωρίς να επιλύει τα προβλήματα που τα πρόσωπα αυτά ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους, στο μέτρο που μια τέτοια προσαύξηση σύνταξης δεν φαίνεται ικανή να αντισταθμίσει τα μειονεκτήματα που υφίστανται οι γυναίκες κατά τη σταδιοδρομία τους με το να τους παρέχει συναφώς αρωγή, και, ως εκ τούτου, να διασφαλίσει στην πράξη πλήρη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην επαγγελματική ζωή.

75 Οι εκτιμήσεις που εκτίθενται στην προηγούμενη σκέψη ισχύουν και για το άρθρο 60, παράγραφος 1, του τροποποιημένου LGSS. Συναφώς, το γεγονός, εφόσον θεωρηθεί αποδεδειγμένο, ότι η διάταξη αυτή συμπληρώνει άλλους μηχανισμούς οι οποίοι, από την πλευρά τους, αποσκοπούν στην επίτευξη των σκοπών του άρθρου 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ δεν είναι αφ' εαυτού ικανό να μεταβάλει ένα τέτοιο συμπέρασμα.

76 Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν μπορεί να δικαιολογηθεί δυνάμει του άρθρου 23 του Χάρτη.

77 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-623/23 και στο μοναδικό προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-626/23 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 79/7, ιδίως το άρθρο 4 και το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', αυτής, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 23 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας, προκειμένου να μειωθεί το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης λόγω ανατροφής τέκνων, χορηγείται προσαύξηση σύνταξης στις γυναίκες που λαμβάνουν ανταποδοτική σύνταξη γήρατος και έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα, ενώ η χορήγηση της προσαύξησης αυτής στους άνδρες που τελούν στην ίδια κατάσταση υπόκειται σε πρόσθετες προϋποθέσεις, όπως το να έχει διακοπεί ή επηρεαστεί η επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας των τέκνων τους.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-623/23

Επί του παραδεκτού

78 Το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-623/23, το οποίο αφορά τον αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει η χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης στον πατέρα σε σχέση με τη διατήρηση της προσαύξησης που έχει ήδη χορηγηθεί στη μητέρα, είναι απαράδεκτο στο μέτρο που η ενδεχόμενη παύση καταβολής της προσαύξησης αυτής στη μητέρα δεν αποτελεί επίδικο ζήτημα στη διαφορά της κύριας δίκης.

79 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια, όπως αυτή καθιερώνεται με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, ο εθνικός δικαστής ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς της κύριας δίκης και φέρει την ευθύνη για τη δικαστική απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί είναι αποκλειστικά αρμόδιος να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο εάν η προδικαστική απόφαση είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης όσο και εάν τα ερωτήματα που υποβάλλει στο Δικαστήριο είναι λυσιτελή. Ως εκ τούτου, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να αποφανθεί [απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, TGSS (Ανεργία οικιακών βοηθών), C-389/20, EU:C:2022:120, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

80 Επομένως, τα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία

προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, TGSS (Ανεργία οικιακών βοηθών), C-389/20, EU:C:2022:120, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

81 Εν προκειμένω, είναι αληθές ότι το ζήτημα της παύσης καταβολής της προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα δεν φαίνεται να αποτελεί, αυτό καθεαυτό, αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης. Πάντως, κατά το άρθρο 60, παράγραφος 2, του τροποποιημένου LGSS, «[η] χορήγηση του επιδόματος στον δεύτερο γονέα συνεπάγεται την παύση καταβολής της προσαύξησης που έχει ήδη χορηγηθεί στον πρώτο γονέα […]» και, ως εκ τούτου, ο γονέας αυτός πρέπει να κληθεί σε ακρόαση «πριν [από την έκδοση] της απόφασης με την οποία αναγνωρίζεται το δικαίωμα στον δεύτερο γονέα». Εξάλλου, από τις διευκρινίσεις που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι η μητέρα κλητεύθηκε να παραστεί στην κύρια δίκη ως παρεμβαίνουσα.

82 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν αποκλείεται το αιτούν δικαστήριο να πρέπει, προκειμένου να επιλύσει τη διαφορά της κύριας δίκης σύμφωνα με τους εφαρμοστέους δικονομικούς κανόνες, να λάβει υπόψη το ενδεχόμενο μιας τέτοιας παύσης καταβολής. Κατά συνέπεια, δεν προκύπτει προδήλως ότι η συμβατότητα της τελευταίας με το δίκαιο της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.

83 Επιπλέον, η Ισπανική Κυβέρνηση εκτιμά ότι η οδηγία 79/7 ουδεμία σχέση έχει με το αντικείμενο του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-623/23, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρίνισε ποια από τις διατάξεις της οδηγίας θα παραβιαζόταν εάν η διαπίστωση ότι η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση εισάγει διακρίσεις συνεπαγόταν την παύση καταβολής της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα.

84 Συναφώς, αρκεί να σημειωθεί ότι οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου εδράζονται στο γεγονός ότι μια τέτοια παύση καταβολής θα μπορούσε, κατά την κρίση του, να στερήσει κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα από την πραγματοποιηθείσα υπό το πρίσμα της οδηγίας 79/7 διαπίστωση ότι η εν λόγω εθνική ρύθμιση εισάγει διακρίσεις. Είναι επομένως κατανοητή η σχέση που διαπιστώνει το αιτούν δικαστήριο μεταξύ της παύσης καταβολής της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα και των απαιτήσεων που απορρέουν από την οδηγία αυτή.

85 Ως εκ τούτου, το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-623/23 είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

86 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-623/23, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν η οδηγία 79/7 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία απορρίπτεται η αίτηση πατέρα για τη χορήγηση προσαύξησης σύνταξης δυνάμει εθνικής ρύθμισης που κρίνεται ότι συνιστά άμεση διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, και, πρέπει, ως εκ τούτου, να χορηγηθεί στον πατέρα η εν λόγω προσαύξηση κατ' εφαρμογήν των προϋποθέσεων που ισχύουν για τις μητέρες, η χορήγησή της στον πατέρα δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την παύση καταβολής της προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα, λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά τη ρύθμιση αυτή, η προσαύξηση μπορεί να χορηγηθεί μόνον σε εκείνον από τους γονείς που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη γήρατος και ο γονέας αυτός είναι ο πατέρας.

87 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, οσάκις διαπιστώνεται διάκριση αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης και ενόσω δεν έχουν ληφθεί μέτρα προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης, η τήρηση της αρχής της ισότητας μπορεί να εξασφαλιστεί μόνον με τη χορήγηση, στα άτομα της ευρισκόμενης σε δυσμενέστερη θέση κατηγορίας, των πλεονεκτημάτων των οποίων απολαύουν τα άτομα της ευνοούμενης κατηγορίας. Σε μια τέτοια περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να μην εφαρμόζει καμιά εθνική διάταξη που εισάγει διακρίσεις, χωρίς να χρειάζεται να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη κατάργησή της από τον νομοθέτη, και να εφαρμόζει στα μέλη της ομάδας που βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση το ίδιο καθεστώς με εκείνο που ισχύει για τα πρόσωπα της άλλης κατηγορίας [απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2023, TGSS (Άρνηση χορήγησης της προσαύξησης λόγω μητρότητας), C-113/22, EU:C:2023:665, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

88 Εν προκειμένω, μολονότι, όσον αφορά την επίμαχη προσαύξηση σύνταξης, η εφαρμογή στον πατέρα του ίδιου καθεστώτος με εκείνο που ισχύει για τη μητέρα συνεπάγεται τη χορήγηση της προσαύξησης σε αυτόν και, συγχρόνως, την παύση καταβολής της προσαύξησης που χορηγείται στη μητέρα, καθόσον, αφενός, η εθνική ρύθμιση προβλέπει ότι η εν λόγω προσαύξηση μπορεί να χορηγηθεί σε έναν μόνον γονέα, ήτοι σε εκείνον που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη, και, αφετέρου, η μητέρα λαμβάνει τη μεγαλύτερη σύνταξη, εντούτοις, η παύση καταβολής της προσαύξησης αυτής δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καθιστά άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας τη διαπίστωση ότι η εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας ο πατέρας στερείται της ίδιας προσαύξησης εισάγει διάκριση.

89 Πράγματι, η παύση καταβολής της προσαύξησης αυτής αποτελεί απλώς συνέπεια της εφαρμογής στον πατέρα των ίδιων προϋποθέσεων με εκείνες που ισχύουν για τη μητέρα όσον αφορά τη χορήγηση της επίμαχης προσαύξησης σύνταξης.

90 Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση, στην οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, κατά την οποία ο πατέρας λαμβάνει την υψηλότερη σύνταξη και η προσαύξηση αυτή χορηγείται, εκ του λόγου αυτού, μόνον στη μητέρα.

91 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ερμηνεύσει το εθνικό του δίκαιο και να εκτιμήσει εάν το δίκαιο αυτό επιτρέπει ή όχι τη διατήρηση της προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα όταν ο πατέρας μπορεί να αξιώσει την επίμαχη προσαύξηση σύνταξης υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που ισχύουν για τις μητέρες, διευκρινιζομένου ότι το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να θεωρεί ότι η προϋπόθεση κατά την οποία η προσαύξηση αυτή χορηγείται μόνον στον γονέα που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη δεν έχει εφαρμογή «σε περίπτωση που η [εν λόγω] προσαύξηση χορηγείται στον πατέρα ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις εθνικού κανόνα που εισάγει διάκριση λόγω φύλου».

92 Εάν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι το εθνικό του δίκαιο επιτρέπει τη διατήρηση αυτή, καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης δεν απαιτεί, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, να στερηθεί μιας προσαύξησης σύνταξης, όπως αυτής της κύριας δίκης, η κατηγορία των προσώπων που ήδη τη λαμβάνει (πρβλ. απόφαση της 22 Ιουνίου 2011, Landtová, C-399/09, EU:C:2011:415, σκέψη 53).

93 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-623/23 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 79/7 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία απορρίπτεται η αίτηση πατέρα για τη χορήγηση προσαύξησης σύνταξης δυνάμει εθνικής ρύθμισης που κρίνεται ότι συνιστά άμεση διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, και, πρέπει, ως εκ τούτου, να χορηγηθεί στον πατέρα η εν λόγω προσαύξηση

κατ' εφαρμογήν των προϋποθέσεων που ισχύουν για τις μητέρες, η χορήγησή της στον πατέρα μπορεί κάλλιστα να έχει ως συνέπεια την παύση καταβολής της προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα, λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά τη ρύθμιση αυτή, η προσαύξηση μπορεί να χορηγηθεί μόνον σε εκείνον από τους γονείς που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη γήρατος και ο γονέας αυτός είναι ο πατέρας.

Επί των δικαστικών εξόδων

94 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Η οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, ιδίως τα άρθρα της 4 και 7, παράγραφος 1, στοιχείο β′, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας, προκειμένου να μειωθεί το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης λόγω ανατροφής τέκνων, χορηγείται προσαύξηση σύνταξης στις γυναίκες που λαμβάνουν ανταποδοτική σύνταξη γήρατος και έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα τέκνα, ενώ η χορήγηση της προσαύξησης αυτής στους άνδρες που τελούν στην ίδια κατάσταση υπόκειται σε πρόσθετες προϋποθέσεις, όπως το να έχει διακοπεί ή επηρεαστεί η επαγγελματική σταδιοδρομία τους λόγω της γέννησης ή της υιοθεσίας των τέκνων τους.

2) Η οδηγία 79/7

έχει την έννοια ότι:

σε περίπτωση κατά την οποία απορρίπτεται η αίτηση πατέρα για τη χορήγηση προσαύξησης σύνταξης δυνάμει εθνικής ρύθμισης που κρίνεται ότι συνιστά άμεση διάκριση λόγω φύλου, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, και, πρέπει, ως εκ τούτου, να χορηγηθεί στον πατέρα η εν λόγω προσαύξηση κατ' εφαρμογήν των προϋποθέσεων που ισχύουν για τις μητέρες, η χορήγησή της στον πατέρα μπορεί κάλλιστα να έχει ως συνέπεια την παύση καταβολής της προσαύξησης σύνταξης που χορηγείται στη μητέρα, λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά τη ρύθμιση αυτή, η προσαύξηση μπορεί να χορηγηθεί μόνον σε εκείνον από τους γονείς που λαμβάνει τη χαμηλότερη σύνταξη γήρατος και ο γονέας αυτός είναι ο πατέρας.

(υπογραφές)